

Ki fizesse a falloszkgylót?

#NÉMETH RÓBERT

#KOVÁCS TIBOR

#KUSTÁN MAGYARI ATTILA

#MEGADJA GÁBOR

#CSUTAK ZSOLT

#KERT ATTILA

#TOROCZKAY ANDRÁS

#PAPP LÁSZLÓ TAMÁS

#KISS NOÉMI

#JOSEPH HARGITAI

Dénes Ferenc / 2025. január 9.

A Nemzeti Együttműködés Rendszerét látványosan a sportfejlesztései jelenítik meg, amit sokáig divatos volt kizárólag a miniszterelnök egyéni hőbortjával és/vagy állítólagos diktatórikus törekvéseivel („az erő kultusza”) azonosítani. Van annak is jelentősége, hogy mára ezek a gondolatok kikoptak a divatból. A következő idők – mert ahogy a Manchester United állig két év után nemrég kirúgott „legendás” holland menedzsere bölcsekedett: egyszer minden korszaknak vége szakad –, ha nem is a leglényegesebb, de fontos kérdése lesz, mi történik azzal, amit a NER a sportfejlesztésben mostanáig elért.

Magyarországon ma már majd mindenki elfelejtette, hogy a sporttal kapcsolatos tevékenységeket alapvetően építő nem kell közösségnek is hasznára vanna. Az egyéni munkaerőpiaci versenyelőnyből társadalmilag is részesülünk, hiszen a munkavállaló nagyobb munkatermelékenysége az ország versenyképességéhez is hozzájárul, vagy a részben a rendszeres sportoláshoz köthető egészségesebb egyéni élet segíti kitolni az egyén gazdaságilag aktív életkorszakát – például több évig fizethet adót, és kevesebb költséget jelent a világon mindenütt részben államilag is finanszírozott egészségügynek. A jobb mentális állapot pedig csökkentheti a stresszt, segít jobbkedvű, megértőbb, egymásra jobban figyelő közösségeket építeni. A közös sporttelményeknek – „ma este jó volt magyarnak lenni!” –szintén vannak az egyéni jólétet túlmutató közösségi hasznai, mint például az összetartozás életminőséget javító érzése. Szóval, bár nem ez az elsődleges szándékunk, de a sporthoz kapcsolódó egyéni aktivitásunk másnak is hasznot hoz. Ebben az összefüggésben merül fel az a lehetőség, hogy a társadalom ezen nem szándékol gazdasági hasznok realizálása érdekében adójának egy részét fordítsa arra, hogy a polgárok többet sportoljanak, járjanak sporteseményekre.

Azért, válaszolják az ortodox sportközgazdasági tankönyvek szerzői, mert a sporthoz kapcsolódó életvezetési előnyök a közösségnek is hasznára vanna. Az egyéni munkaerőpiaci versenyelőnyből társadalmilag is részesülünk, hiszen a munkavállaló nagyobb munkatermelékenysége az ország versenyképességéhez is hozzájárul, vagy a részben a rendszeres sportoláshoz köthető egészségesebb egyéni élet segíti kitolni az egyén gazdaságilag aktív életkorszakát – például több évig fizethet adót, és kevesebb költséget jelent a világon mindenütt részben államilag is finanszírozott egészségügynek. A jobb mentális állapot pedig csökkentheti a stresszt, segít jobbkedvű, megértőbb, egymásra jobban figyelő közösségeket építeni. A közös sporttelményeknek – „ma este jó volt magyarnak lenni!” –szintén vannak az egyéni jólétet túlmutató közösségi hasznai, mint például az összetartozás életminőséget javító érzése. Szóval, bár nem ez az elsődleges szándékunk, de a sporthoz kapcsolódó egyéni aktivitásunk másnak is hasznot hoz. Ebben az összefüggésben merül fel az a lehetőség, hogy a társadalom ezen nem szándékol gazdasági hasznok realizálása érdekében adójának egy részét fordítsa arra, hogy a polgárok többet sportoljanak, járjanak sporteseményekre.

A közjót szolgáló állami sporttámogatásoknak azonban volnának előfeltételei.

Mindenekelőtt közmegegyezés kellene arról, hogy a sporttámogatások valóban a közösség javát szolgálják. A 2010 utáni erőltetett sportfejlesztésről annyira nem volt közmegegyezés, hogy Orbán Viktor *Futball mint gulyásleves* című elhíresült, 2013-as interjújában halványan utal rá, hogy még a saját frakciója ellenzését is le kellett vernie például a sportlétesítmények építési programjához. Nem vitatva Orbán Viktor hitbéli meggyőződését, a közmegegyezés hiányának is tulajdonítom, hogy a sportfejlesztésről való beszédet igyekeznek a szakrális térbe helyezni, meggyőzni a közvéleményt, hogy a sport messze túlmutat önmagán. „*Létezik egy rejtélyes összefüggés, a sport és a magyarok közötti szerelm. A mostani uniformizáló és anyagias korban nagyon kevés pozitív, főlemelő és szép dolog maradt meg, de a sport éppen ilyen, ezért érdemes megmenteni.*” (Nemzeti Sport, 2023. 12. 22.) „*Mert a magyar futball nem a szórakoztatóipar része. A futball komolyabb dolog ennél. A futball az életünk, a magyar ember életének a része, a nemzeti identitás része. Tehát mi nem szórakozni akarunk és tapskolni a lelátón mindenfajta, messzi földről idefűjt, ügyes játékosok játékán örvendezve, hanem mi a saját gyerekeinket akarjuk látni.*” (Puskás Akadémia, 2023. 07. 27.)

A sportfejlesztés utólagos legitimitációját a közjő másik „lába” adná, nevezetesen, hogy megérte. Ezalatt egyrészt azt értem, hogy meg kellene mutatni, hogy a 2010 és 2024 között sportra fordított közösségi források minden más összemérhető kulturális, társadalmi program között a legjobban hasznosultak a közösség számára, azaz nem volt ennél hasznosabb társadalmi fejlesztési lehetőség nemcsak az adott időszakra vonatkoztatva, hanem a jövő generációja számára sem. Másrészt, csak annyi közpénzt költött a sportra a kormányzat, amennyi többlethasznot realizált a társadalom a közpénzköltéssel. Azonban, ha a sport szakralitás, akkor annak jelentőségét nem pénzben kell mérni. Ahogy Orbán Viktor mondja: „*A futballklub nem gazdasági vállalkozás. Aki nem így gondolja, félreérti a helyzetet. (...) amit csinálunk, nem a pénzért csináljuk. (...) Magyarországon a nyilvánosság előtt megszólaló pénzügyi elemzők ezt a különbséget nem ismerik föl. Félreértik a dolgot. Ők azt gondolják, hogy a futballnak nyereséget kell termelni. Ez teljes félreértése a futballnak mint sportnak, és így a futballra épülő intézményrendszernek is.*” (Puskás Akadémia, 2013. 08. 04.)

Maradnak az egyre csendesebb hitviták, amiket, az a gyanúm, végül is a miniszterelnök nyert meg. Aki nemrég még „Stop stadion!” programmal kampányolt a főpolgármesteri székért, mára már, immáron másodsor megválasztott főpolgármesterként, nem zárkózik el egy budapesti olimpiarendezés ötletétől, sőt már tárgyalt is erről a Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnökével. A nagy sportszövetségek és sportszervezetek kommunikációs platformot vásárolnak a kereskedelmi médiumokban, ahol legfeljebb „építő” lehet a kritika, a közmédiában pedig értelemszerűen az. Az elmúlt másfél évtized sportközépénz-költésében az ország legeludogottabb településére is jutott valami, kinek szövegletzsló, kinek stadion. A TAO-programként ismert finanszírozás keretében több százezer család tapasztalhatta meg az „ingeny” sporteszköz, mez, tornanadrág örömeit. A futballválogatott két és fél éve Wolverhamptonban kiütötte Angliát, a párizsi olimpián a régiós éremtáblázaton minden szomszédunkat magunk mögé utasítottunk, a női kézilabda-válogatott néhány hete bronzermes lett a részben hazai rendezésű Európa-bajnokságon, és a Kalocsai Méhecskék is sorra aratják a győzelmeiket. Siker, siker hátán. Ez szerintem önmagában még nem a közjő, de közmegegyezésnek (kiegyezésnek) talán megteszi.

A kialakult rendszer persze pazarló. Ezt a tapasztalatokon túl onnan is sejthetjük, hogy a miniszterelnök a párizsi olimpia után intón emelte fel mutatóját: „*A takarékoság nem jó szó, nem takarékoskodni kell, hanem ésszerűen kell költeni. Semmilyen pazarlás nem fogadható el, ugyanakkor minden forintnak rendelkezésre kell állnia, amire szükség van. Minden fölöslegesen elköltött forint kétszeresen fáj, mert egyfelől pazarlás, másfelől meg hiányzik valahonnan. Ezért fesszes, fegyelmzett, de a munkához szükséges minden feltételt biztosító finanszírozásra van szükség. Ez az elvem nemcsak a sportban, hanem általában is.*” (Nemzeti Sport 2024. 08. 24.)

Ennél is nagyobb probléma, hogy a kiépített sportrendszer kereslet-kínálat alapon nem, csak állami finanszírozással fenntartható. Szintén Orbán Viktor mondta: „*Bizakodó vagyok, de az is fontos, hogy mi, politikusok, gazdaságpolitikáért felelős emberek folyamatosan olyan teljesítményt nyújtunk, amivel előállítjuk a sport pénzügyi alapjait. Enélkül nem megy, különösen ebben a nyitott világban.*” (Nemzeti Sport 2023. 12. 22.)

Hát, jó.

Én meg afféle Ács Mariként benne maradtam a régióban. Én szórakozni járok a stadionokba, arénákba, és valóban azt gondolom, hogy a szolgáltató sportvállalkozásoknak nyereséget kell termelniük, bizony nem csak a futballban, de a hivatásos sport minden ágában. A szabadiós sport területén meg értelemszerűen. Szívesen vásárlók sportszolgáltatásokat, annyit, amennyit a jövődelmem megenged, ezzel tudok hozzájárulni a magyar sportlethez. Falloszkgylóra nem telik, de ki tudom fizetni a számlámat a Stifler Bárban, a jegyet a Hidegkuti Stadionba, vagy a belépőt a Debreceni Sportuszodába. Nem tartok igényt arra, hogy mások által befizetett adóból ingyen hódolhassak a szórakozásaimnak, de azt sem látom szívesen, ha az adófizetői pénzem mindenfajta, messzi földről idefűjt, ügyes játékosokra költik. Mondom, megfizetem én őket a magyarokkal együtt azokkal közösen, akiket rajtam kívül még érdekel, mit várszolnak az arénákban. Csinálják úgy, hogy jól éljenek abból, amit vásárlunk a mutatványukból, de az adómat ne költék rájuk.

Bolond maradtam.